

فراخوان ششمین جشنواره نقالان علوی

فراخوان ششمین دوره جشنواره سراسری نقالی و پرده خوانی غدیر (نقالان علوی) در سال ۱۴۰۳ منتشر شد. مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری انقلاب اسلامی، ششمین جشنواره سراسری نقالان علوی را از عید قربان تا عید غدیر (هفته نخست تیر ۱۴۰۳) برگزار می‌کند. نقالی به‌عنوان عنصری مؤثر در درازای تاریخ، همواره هوشیارکننده بوده و خرد و جان را روشنتر و آیین‌تأییدگاری در زمان حال می‌تواند ابزاری مؤثر

در جهاد تبیین باشد و اصل مطلب همان تاریخ و سیره امامت است. جشنواره نقالان علوی به‌عنوان مهم‌ترین و تنها رویداد نقالی و روایت‌های دینی در کشور می‌تواند ضمن ارتقای معرفتی و سطح فرهنگ عمومی در کشور با عنایت به اشتراکات زبانی، مذهبی، فرهنگی و ارائه مفاهیم انسانی با سایر کشورها در عرصه بین‌المللی نیز مؤثر باشد. این جشنواره در شش بخش، مسابقه بزرگسالان، بخش طلاب،

مسابقه دانش آموزی دو مقطع (ابتدایی و متوسطه)، مسابقه طومارنویسی، پژوهش و پایان‌نامه‌های برتر دانشجویی و نمایشگاه پرده‌ها و نقاشی خیالی‌سازی برگزار می‌شود. علاقه‌مندان تا ۲۰ خرداد می‌توانند آثار خود را به دبیرخانه این جشنواره در تهران، خیابان سمیه، حوزه هنری، طبقه چهارم، مرکز هنرهای نمایشی ارائه کنند یا برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت hozehonari.ir مراجعه کنند.

در گفت‌وگوی «جام‌جم» با کارگردان کنسرت - نمایش «بیژن و منیژه» مطرح شد

عشق به روایت زنان خردمند

فاطمه رستمی گروه فرهنگ و هنر

کنسرت - نمایش «بیژن و منیژه» به کارگردانی شکرخدا گودرزی این روزها در پردیس تئاتر شهرزاد روی صحنه است؛ قصه عاشقانه‌ای که کمتر ایرانی علاقه‌مند به ادبیات کلاسیک و شاهنامه‌ای را می‌توان پیدا کرد که مشتاق تماشای آن روی صحنه تئاتر نباشد. این نمایش تا امروز با استقبال بسیار خوب مخاطبان روبه‌رو شده و با وجود اجرای دو ساعتی، نمایش و آوازهای سنتی آن به قدری جذاب هستند که بیننده متوجه گذر زمان نشود. کنسرت-نمایش بیژن و منیژه، طراحی صحنه پیچیده‌ای ندارد و شاید در نگاه اول این صحنه با نمایشی

[۱] هنرمندان با توجه به دغدغه‌های خود دست به تولید آثار هنری در دوره‌های زمانی مختلف می‌زنند؛ ضرورت اجرای نمایشی با موضوع «عشق» و روایت قصه بیژن و منیژه شاهنامه در این بازه زمانی چه بود؟

نمایش بیژن و منیژه در واقع در راستای خط فکری من اجراهای قبلی است که همیشه به‌دنبال استفاده از ذخایر اندیشه و فرهنگ غنی ایران هستم. پیشتر در مورد بهرام چوبین، خواجه نظام‌الملک، سیاوش شاهنامه، کیخسرو، رستم و اسفندیار، رستم و شغال و... نیز اجراهایی داشتم‌ام. این مسیر برای من شناخته شده است و مخاطبانی که نمایش های من را دنبال می‌کنند، می‌دانند روی فرهنگ غنی ایران به‌خصوص کتاب شاهنامه و ظرفیت‌های بی‌نهایت آن برای تولید تئاتر و فیلم سینمایی تأکید زیادی دارم.

[۲] کارگردان‌های زیادی در تمام این سال‌ها در رابطه با شاهنامه اجراهایی داشته‌اند؛ آیا همچنان این ظرفیت در شاهنامه وجود دارد که قصه‌های آن دستمایه نمایشی برمخاطب دراین دوران شود؟

اتفاقا به نظر هنوز در زمینه تولید آثار نمایشی با محوریت شاهنامه کم‌کاری کرده‌ایم و آنگدان هم بابت این کم‌کاری ما توبیخ خواهند کرد و هم مورد پرسش قرار می‌دهند که چرا به متون کهن بی‌توجه بوده‌ایم و در تولیدات ملی کمتر سراغ این آثار ادبی بر مفرز رفته‌ایم؟ بستر اندیشه و فرهنگی که فردوسی ساخته بسیار عمیق است و این بستر پر از قصه و حکمت، آموزه‌های اخلاقی نیک و درست‌اندیشی است. شاهنامه در واقع خردنامه و فرهنگ‌نامه عظیمی محسوب می‌شود که برای ما به یادگار مانده است. من سعی می‌کنم برای برخورداری از سعادت‌ی که شاهنامه برای ما لحاظ کرده، در پرتو تشعشعات این کتاب قرار بگیرم. به نظر من با توجه به هنر و دانش روز، می‌توانیم شاهنامه را به اثری تبدیل کنیم که برای مخاطب امروز نیز جذابیت داشته باشد. من معتقدم قرار دادن مخاطبان در معرض چنین اثر ادبی

هامون سیدی، الهام شعبانی، یزدان فتوحی، وحید کریمی و اتابک نادری به ایفای نقش می‌پردازند. سایر عوامل این نمایش عبارتند از امیر کلاته مجری طرح، مرتضی برگرزادگان و الهام پریشانی گروه کارگردانی، مرتضی برگرزادگان برنامه‌ریز، سیدعلی موسویان طراح صحنه، هدی آهنگر طراح لباس، علی کوزه‌گر طراح نور، مهدی رایگانی طراح پوستر و بروشور، سیدمهدی فاطمی نسب تصویرسازی پوستر، علی سینا رضائیا آهنگساز، امیرحسین نجاج ساخت تیزر و موشن‌گرافی، مهدی عمادی عکاس، سهراب گلدره و علیرضا عرب مدیران صحنه، علی کیهانی روابط عمومی و مشاور رسانه‌ای. علاقه‌مندان برای خرید اینترنتی بلیت‌های نمایش خارشتر می‌توانند به سایت تماشاخانه ایرانشهر یا سامانه تیتوال مراجعه کنند.

«خارشتر» در تماشاخانه ایرانشهر

انتخاب آثار اولین جشنواره خیمه شب بازی

با حکم دبیر جشنواره پوپک عظیم‌پور، صفرعلی محمدزاده و شهرزاد میرهن به‌عنوان اعضای هیأت انتخاب جشنواره خیمه شب بازی معرفی شدند.

این هیأت سه نفره از ۱۶ اردیبهشت سال جاری بازمینی نمایش‌های رسیده به این رویداد

نمایشی را آغاز می‌کنند. آثار رسیده به این جشنواره از تهران و استان‌های مختلف کشور هستند که از طریق فیلم مورد بازبینی و انتخاب قرار می‌گیرند. مطابق فراخوان جشنواره، آثار منتخب این بخش ۲۰ اردیبهشت معرفی خواهند شد.

پوپک عظیم‌پور پژوهشگر، کارشناس حوزه عروسک و آیین نمایشی است که کتاب‌های متعددی در این زمینه به چاپ رسانده است. صفرعلی محمدزاده، نویسنده و کارگردان تئاتر و از پیشکسوتان عرصه نمایش خیمه شب بازی است که نزدیک به پنج دهه در زمینه نمایش‌های عروسکی ایران به تولید اثر پرداخته است. شهرزاد میرهن نیز از بازیگران و عروسک‌گردانان تئاتر است که در حوزه خیمه شب بازی، پژوهش‌هایی از او انتشار یافته است. نخستین جشنواره ملی خیمه شب بازی با دبیری سیاوش ستاری در اردیبهشت ۱۳۸۳ برگزار می‌شود.

که موزیکال بوده و قرار است از شاهان و کاخ‌ها و رزم‌های اسطوره‌ها بگوید، همخوانی نداشته باشد اما این طراحی به‌گفته کارگردان فکر شده بوده و در راستای محتواست. همچنین طراحی لباس در این نمایش علاوه بر جذابیت و رنگ و زیبایی بصری، متناسب شخصیت‌ها و جایگاه دراماتیک آنهاست. شکل‌گیری ایده اجرای این نمایش و وجه تمایز آن با سایر اجراهایی که در این رابطه وجود داشته و نیز استقبال تماشاگران باعث شده فروش آن میلیاردی شود. شکرخدا گودرزی، کارگردانی باسابقه طولانی در زمینه اجرای نمایش‌های برآمده از

[۳] شما شخصیت منیژه در داستانی که فردوسی روایت کرده را چطور زنی می‌شناسید؟

منیژه به عنوان زنی که فردوسی سرنوشتش را روایت می‌کند از خرد و عشق ساخته شده و در کنسرت-نمایش بیژن و منیژه با حفظ این دیدگاه به زن، خوب دیدن، خوب شنیدن و کردار خوب انسان‌ها مورد تأکید است. فردوسی می‌گوید خرد معیار است. کسی کو خرد را ندارد زبیش / دلش گردد از کرده خویش ریش. درواقع ما برای رشد اجتماع به دو بال نیاز داریم؛ خرد و عشق و اگر یکی از این دو بال را نداشته باشیم، پرواز میسر نمی‌شود. نمی‌توان تنها با یک بال به دنیای وهم و خیال رفت یا با بال دیگر، راه روشن بینی و خرد اما بدون عشق را پیمود و کمال رفتند تا بت ترکیب این دو ویژگی حاصل می‌شود.

[۴] در واقع ما در این نمایش روایت عشق را از راویان زن می‌شنویم که می‌تواند نسبت به روایت مردان از عشق متفاوت باشد؟

بله، در گفت‌وگویی با یک کارگردان تئاتر یونانی روی موضوع زنان و کنشگری آنها در طول تاریخ بحث می‌کردیم و هم گفتم زنان ایران در طول تاریخ همیشه کنشگران مهمی بوده‌اند و کم نیستند زنانی که در شاهنامه تأثیرگذار هستند. به‌عنوان نمونه

نامه‌ها و شاهنامه‌ها، بُندهش و دیگر متون اساطیری ما، یک نکته مهم وجود دارد؛ این‌که راوی برخی قصه‌های مهم مشخصاً زن است و بیژن و منیژه یکی از این قصه‌هاست که شهرت بسیار دارد و به نظر یک زن آن را روایت کرده است. در واقع من هم این نکته را در نمایش برجسته کردم و روی نقش زن در به وجود آمدن یک قصه عشقی و خردمندانه نور انداخت‌ام تا به اهمیت زن در شاهنامه و حتی شکل‌گیری آن تأکید دوباره‌ای داشته باشم.

«سین‌دخت» مادر رودابه یک زن خردمند است، یا گردآفرید زنی جنگاور و پهلوان است، رودابه خطرپذیر و شیفته است و ته‌مینه نیز در عشق دلبیری می‌کند و اصلاً اولین زنی است که به خواستگاری مردی که محبوب اوست، می‌رود؛ آن‌هم مردی مانند رستم، زنان شاهنامه برخلاف زنان متون غربی، ایلایاد و اودیسه و... زنانی

[۵] طراحی صحنه کنسرت-نمایش بیژن و منیژه ساده و در عین حال کاربردی است و در مواردی ما را به یاد تعزیه و به‌کلی نمایش‌های مینیمال یا کیمینگرایی اندازه‌د؟

ساده‌کردن در تئاتر هم ریشه در نمایش ایرانی دارد، هم در تئاتر ایکب برتولت برشت بر آن تأکید شده است. من احساس کردم لازم نیست برای اجرای چنین نمایشی دکور پیچیده‌ای طراحی شود؛ چرا که نه سالن امکانش را داشت، نه محدودیت‌ها به ما اجازه می‌داد، ضمن این‌که محتوای نمایش و شیوه اجرا که برگرفته از نمایش ایرانی است، طالب دکوری بسیار ساده بود. در اجرای این نمایش رستم چرخي به دور صحنه می‌زند و زمان قصه تغییر می‌کند. این دقیقاً از اصول نمایش‌های ایرانی است که در آغاز بازیگران روی صحنه هستند و که در کنار مولفه‌های نمایش مدرن نقش بازی کنند. در واقع نمایشی که بر اساس قرارداد پیش می‌رود، مثل نمایش ایرانی و تعزیه یا نمایش ایرانی یکن چین است. عنصر کمیته‌گرایی در تئاتر ما را به این دکور رساند و فرم در اختیار محتوا بود و باید تابعیت پیدا می‌کردند، ضمن این‌که می‌خواستیم نشانه‌های یک نمایش ایرانی در کار وجود داشته باشد که در کنار مولفه‌های نمایش مدرن درهم‌تنیده شده‌اند. کارکرد اشیا در این نمایش با بازی بازیگران با آن شیء تغییر می‌کند و هر چیزی در صحنه کاربرد خود را دارد. مانند صندوق که بیژن روی آن می‌خوابد یا سکویی که کیخسرو برای سخنرانی روی آن می‌ایستد و با برداشتن یک سطح به چاه اسارت بیژن تبدیل می‌شود.

پیوند علم و اخلاق

گرچه علم باید و امادر اخلاق باشد و علم بدون انسانیت تبدیل به فاجعه می‌شود، همان‌گونه‌که شاه بودیم فرهنگ اوما نیستی غرب که از دین گریزان شد با دور شدن از اخلاق انسانی فجایع زیادی مثل دو جنگ جهانی و کشته شدن میلیون‌ها نفر را رقم زد اما امروز شاهدیم که دانشجویان بیدار و آزادخواه در غرب با علم و شناخت از دنیای معاصر در دفاع از ملت فلسطین برخاسته‌اند و در برابر جنایت‌های رژیم صهیونیستی و دولت‌های حامی آنها ایستاده‌اند تا نشان دهند علم با اخلاق، راه نجات انسانیت است.